

Բնական աղբյուրները Բանաստեղծ է իր կրթիչ արևելք և արևմուտքի տարածությունը: Ձիւնը, անհատական, մանաւանդ պարզ, ինքն ինքն է, կոնստանտ ակտիվ է դուրս գալու: Նրանց մէջ, ըստ կոյտը և, որ զինաւորն է, թողնում են թերի, անկատար գործերի տպաւորութիւն:

Թերիները երբեք մի կերպ կամեցել է մանաւանդ ինքն այս ցուցանանքներն, բայց չի ցուցադրել իր նորագոյն գործերը: Գրել է միայն մի պարտաւոր և երեք-չորս մանր պէջագծային էստիլներ:

Նիկիթորով նկարչին մենք տեսնում ենք առաջին անգամ. ցուցադրել է 7 պատկեր, որոնցից կէսից անոնք հանգիստ կերպով կարելի էր դուրս տանել ցուցանանքներից. պատկերներն մէջ տանելի է, նոյն իսկ աշուղ է Արեւելայ օրը (№ 134), այն էլ ցուցանանքներից կազմակերպչները կանխել են շատ ցածր և անարժան տեղի Սիրուն է նոյնպէս երկրորդ էստիլը (№ 137), իսկ Անանյային օրը և երրորդ էստիլը ուղղակի անտանելի են:

Թիֆլէս գրել է միայն երկու պատկեր, որոնցից մէկը պատկեր և միւսը ինքնանկար. անցնալ տարի այս նկարիչը խոսել էր ցուցանանքներից և բացման օրը եկել հասարակ և տարեկ իր գործերը. այս տարի էլ երկն նոյն կերպ է վարել: Թողած մի քանի գործերը՝ չի համարում ոչինչ չին աշուղների, ինքն միայն չը պահանջներն: Եթէ Գոգեն անել է թէ ճշդից այնքան նման է ՄԱՅՅԻՆ, որքան չեղելը, դա յայնչեման գէտ վերաբերում այս նկարչին ճշգրտութիւն (№ 69) պէս գործերին:

Փեդրովին նոյնպէս առաջին անգամ ենք տեսնում. անեն ինչ ունեն այս նկարչի գործերը և նկար, և հարազատ գոյներ և երանգներն ներդրանակ դասաւորում. պատկերում է միայն կենտրոն, թափել և այդ զգացում է նրա անկն մի գործից, սկսած «Մուսայիւմ ալուդ» (№ 89) մինչև «Գիշերը Վոլգայի ափում» պատկերը, որ համեմատաբար անելի շունչով:

Շմելովի գը սովորաբար ցուցանանքներում երևում է շատ աննշան գործերով. այս անգամ էլ նրա երեք պատկերներից և ոչ մէկը չը պիտի կարողանայ գրաւել ոչ բնասէր մարդու և ոչ իսկ սովորական այցելուի ուշադրութիւնը:

Ֆելիվանդ ցուցադրել է 6 պատկեր, որոնք եթէ ոչ բոլորը, գոնէ նրանց մեծ մասը, մեղ թւում է թէ, տեսնում ենք ոչ առաջին անգամ Վեց գործերի էլ չնայ ներքին և արտաքին, երկուսը պարտաւոր չորսը՝ ճարտարապետական տեսարաններ: Նկարիչ Ֆելիվանդ վարպետ է աշուղների մէջ հասարակագիտի թէ զինակարգութեան և թէ պէջագիտի ճիւղերում: Թարմ են նրա գոյները, ինչպէս պէս նրանցից: Ներքին (տուն) և ներաւանդով, բայց այդ թարմութիւնը անելի օրային է, լուսանկարչային: Եւ եթէ «Հովիտի եկեղեցին» որպէս թիվ միայն որ անշունչ ճարտարապետական, նոյնը չէ անշունչ ճարտարապետական և «Մուսայիւմ ալուդ» մանր շէջերին: Պարտաւորներն այդ կողմից շատ անելի աղաւ են և տիպիկ ու հարազատ իրանց արեւելքում տաք գունեղութիւններ:

Մենք դեռ չը վերջացրինք: Գ. Լ.

ԿԵԱՆՔԸ ԳԱՆԱՌՈՒՄ

ՏԵՆԵԿՈՒԹԻՆՆԵՐ ԳԱՆԱՌՈՒՄ

Կեանքը Լափանի օրացումը

Ճակատէն, 25 դեկտ. (Լափան)

Չանգիւրդի շրջանի ինքն. տեսնել Յովհ. Գեորգիւնիանը արդէն շրջում է Լափանի դպրոցները: Սօտ օրերն եղաւ Ճակատէնում, ներկայ գտնվեց դպրոցի պարագլուխ Երեմի, դիտեց դասընթացը, հարցազնուութեան ենթակից սաներին և մի շարք անհրաժեշտ ու կարեւոր ցուցանանքներ տարվ՝ անցաւ հարեան Շիկաւոր դիւղը, որտեղ մի խումբ ուսուցիչները մասնակցութեամբ կազմակերպեց փորձական դաս Շիկաւորում կատարեց նաև հնգաբարձական ընտրութիւն:

Շիկաւորի դպրոցը ուսուցիչ չը լինելու պատճառով անցնալ տարի զոց էր, իսկ այս տարի վերաբացվել և ունի մի ուսուցիչ և մէկ վարժուէի:

Գարոցը Արամայի ընկերութիւնից տարեկան նպատակ ստանում է 400 ր., Կ. Ն. Ընկերութիւնից 150 ր., բայց այդ, համապարփա՞լ Աստուածային առաջնորդ Մկարտիկ էլ խոստանալ է ներկայ տարվանից տարեկան 300 ր. նպատակ յատկացնել իր ծննդավայրի դպրոցին, որպէսզի միջառնանից վերածվի երկրասանի և ծառայի շրջակայ գիւղերի ժողովրդի լուսաւորման գործին:

Գիւղերում բախի բուն նշանակութեամբ հայ չը կայ. սովի նախօրեակներն են, արդէն պատանի են աւաղանութեան գէպերը. Ռուսաստանի դուռն, որքան աղբիւր պղծը ծախվում է 10 ր., այն էլ չէ ճարվում:

Ո՞վ պիտի հոգ տանի ջաղջա՞ծա՞ր այրելիների, պառանքների ու մատղա՞ր երեխաների մասին:

Անհրաժեշտ է վաղօրոք միջոցներ ձեռք առնել համատարած աւերել սովից փրկելու Լափանի հայ ժողովրդին:

Սայլաստունի

Ներկայացում եւ դասախոսութիւն

Գիւղաբնակ 4 յունվարի Այսօր գիւղիս ծխ. դպրոցի զանգեմ աւուսուցիչ Գր. Բալասանյանի ղեկավարութեամբ աշ. աշակերտները ներկայացրին «Մէլէջի թուղթ», մի շարք ընտիր մանկական ներկայացումներ, մէջ ընդ մէջ խմբական ազգային երգերով և գեղեցիկ ուսանաւորների արտասանութեամբ:

Ժողովուրդը այնքան հաւանելի գտաւ, որ Յովհ. Թումանյանի «Շունն ու Կատուն» (ընկին յարմարեցված) կրկնել տուաւ երկրորդ անգամ բուն ծափահարութեան տակ: Միևնոյն երեկոյթին Գր. Բալասանյանը կարգաց մի դասախոսութիւն, նուիրած հայ լեզուին, հայ գրին, հայ գրականութեանը, հայ թատրոնին, հայ գեղարուեստին: Դասախոսութիւնը անցաւ շատ անցաւ:

Տեղեկ

Լուսին Նուխոյ

Նուխոյ, 3 յունվարի
Հայոց ծխական դպրոցի զանգեմ տարեմուտին կայացաւ երեկոյթ յօգուտ դպրոցի: Երեւում էր դպրոցի երեքեկի բառաձայն խումբը հայերեն նոր ժողովրդական և ուսուցիչ ընտիր երգեր եղաւ նաև նուագաձուլութիւն: Հերերը հիւրասիրական լինելով՝ ժամը 12-ին հոգաբարձութեան նախագահ Գ. Գեղաբեկ շնորհաւորեց բոլորին նոր տարին և, մի շարք բարեմատութիւններով յետոյ, խնդրեց որ հերերը լալն բանա իրանց գրպանները: Նուխոյից Երեւոյ շուրջ մօտ 800 ր., որից մօտ 100 ր. ծախս եղաւ Հասարակութիւնը շատ գոհ սրտով հեռացաւ, մանաւանդ որ կոնցերտային բաժինը և մեծ էր և երկար:

Հոգաբարձութիւնը, ի նկատի ունենալով ուսուցիչների ծանր դրութիւնը, տոնիկ անթիւ իւրաքանչիւրին միանուագ տալիս է 70 արնի ր., քաղի աւագ ուսուցչին, որ ստացաւ 100 րուրի:

Սպասողական ընկերութեան խանութը դեռ չէ բացվել: չը նայած որ իրաւունքը մօտ երկու ամիս է, ինչ ստացվել է:

Գ. Գեղաբեկ հասարակութեան դեռ շարք տալիս է, Ամբողջ Նուխոյ համար մէկ խանութ կայ, որ գոյնարարեւմ է հասարակութեան ժամանակին ստանալու Լաւ չէր լինի աղբիւր, որ այդպիսի խանութների թիւը մի քանիսը լինելը, որ գիւղացիները հասարակութեան գործը:

Յունվարի 8-ին հայոց դպրոցում մանկական հանդէս է լինելու:

Վանկար

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼ

Էջմիածնի Արարատ» ամսագրի նոյն. բեր-դիւնների համարը, որ նոր ստացվեց, պարունակում է նոր խմբագիր Գիւտ արդարի մի յօդուածը՝ «Հաշտեցաբարձի ժամանակը չէ» վերանայում, որ տարբերակ ապաւորութիւն է թողնում և շատ աննպատակ դարձաւ: Ներքնում ընթերցողին էջմիածնի պաշտօնական օրգանի մասին:

«Արարատ» իրեն պաշտօնական օրգան էջմիածնի, պէտք է հեռու մնայ որեւէ քաղաքականութիւնից. նրա քաղաքականութիւնը հայոց եկեղեցին պէտք է լինի իր շահերով: Իսկ եթէ նա կամենում է ունենալ ազգային քաղաքական մի ուղղութիւն, այդ ուղղութիւնը պէտք է լինի ամբողջ միաբանութեան կամ ամբողջ անթիւ ուղղութիւնը, այլ ոչ ուղղութիւնը այս և այն արեղայի, որ կարելի է «Արարատ» խմբագիրը: Երբ խմբագիր էր Բաբելնի վ. «Արարատ» ուղղութիւնը այլ էր. այժմ խմբագիր է Գիւտ արեղայի այլ է:

Գիւտ արեղան իր առաջնորդող յօդուածի մէջ գտնում է, որ հաշտեցաբարձի ժամանակը չէ. այսինքն ժամանակ չէ հարց բարձրացնել: Թէ հայ ազգի գլխին պայթած ներկայ սոսկալի աղէտի պատճառը ովքեր են, որովհետեւ տրամաբանում է նա, սովորական բանալ (banal) ստացումով, «հրդեհի ժամին բոլոր պարզեց աննից առաջ տուն տեղ լափող կրակը հանգցնել է և ոչ հրդեհի պատճառը որոնել կամ պատճառ երկրին տուգանել-պատժելը»:

Երկնան անգամ գիտէ, որ հրդեհի ժամանակ ամենից առաջ աշխատում են հրդեհի հանգցնել: Բայց երեկան անգամ կարող է գիտենալ, որ երբ հրդեհված տունը այրվում, վերջանում է, սկսում են որոնել յանցաւորին, կամ պատճառը որպէսզի զոյճ լինեն և միւս տուն և հրդեհի ճարձը չը լինի իսկ յանցաւորին պատժում են, որ խառն լինի այլոց:

Հայ ազգը բաղկացած է մի քանի անբնիկ. մի յանցաւոր կամ սխալ պատճառ դարձաւ մի տան ոչնչացման: Ի՞նչ պէտք է թող տալ, որ նա շարունակէ իր ոճը:

գործութիւնը և միւս անհրաժեշտ կործանման մասին: Մի եղբայրագուս կամ մի աշխարհական իրանց անյաղ փառաբանութեան համար պատճառ եղան հայ ազգի մի մեծ տան կործանման. արդ, միթէ թող պէտք է տալ, որ նրանք շարունակեն իրանց գործը և միւս տներն և ենթակեն հրդեհին: Եթէ դուք այժմ իսկ չէք դատաւարի նրանց գործը, նրանք կը կարեն, որ իրանց արածը լաւ է եղել, եթէ դուք նրանց Սկան ուղարկելու տեղ ազաշխարհաւ համար կուղարկէք մի այլ աղաք և նոր պաշտօն կը տաք, նրանք այնպէս ևս կը շարունակեն իրանց սիրադրութիւնները, և կը գտնվեն Գր. Չախուրանի պէս միամիտներ ու կարճամիտներ, որոնք կը շարունակեն ներքողել նրանց գործունեութիւնը:

Եթէ Գիւտ արեղան անկեղծօրէն ցանկանում է, որ «անցեալ սխալը չը կրկնվի, չընդարձակվի մեր աղէտը», նա չը պէտք է ընդդիմանայ բնագոյնութեան, նա չը պէտք է վեր կենայ և քարոզէ, թէ այժմ պէտք է ամեն բան մոռնալ: Դա տկարների, թողիկի սովորական տրամաբանութիւն է: Եթէ այժմ, քանի որ երկաթը տաք է, տաք-տաք չը ծծեն, այլ ևս անկարող կը լինէք երկաթից բան շինել:

Հենց նոյն համարում և նոր յօդուածից անմիջապէս յետոյ՝ «Մամուլ» յօդուածի մէջ Գիւտ արեղան ընկնում է հակասութեան մէջ, քննադատելով «Հովիւն», մոռանալով որ մի քիչ վերը ինքը քարոզում էր «Հաշտեցաբարձութեան ժամանակը չէ»:

Հենց որ խնդիրը իրան է վերաբերում, նա մոռանում է իր քարոզը:

Նոյն Գիւտ արեղան, որ «Հովիտ» թերթի մէջ «Pessimiste» ստորագրութեամբ խառնակում էր, իր մի այլ յօդուածի մէջ, «Ռուսահայ գրականութիւնը 1915 թ.» վերնագրով, գրում է հետեւեալը. «Հայ դպրոցների, աշխատանքների մի մեծ խումբ, որը մի «Մշակ», ոչ էլ «Հրդեհ» թերթիւում ուղում են աշխատել, բայց որոնք կը կաւ միայն իրանց խօսքն անել, եթէ մի անգի լուրջ ու անելի առողջ ազատամտութեան թերթ լինէր: Երբ Pessimiste-ն է խոսում «անելի արտատական» թերթի մասին, քան «Մշակ» է, դա արդէն ծիծաղելի է, և մենք չը գիտենք, թէ երբ թուրք պահպանողականից Գիւտ արեղան դարձաւ «անելի արտատական»: Արեւոք արեղայի քեմալ դարձից նրան անելի ձախկնդունում:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Բազու, 3 յունվարի
«Մշակ» անցեալ տարվայ վերջին համարում (№ 293) տպված «Բազուի հայ բանաստեղծներ» վերնագրով տեղեկութեան մէջ, թղթակցեց, ի միջի այլոց, գրում է. «Ե. Գեղաբեկանի գործակալութեան օրով ձեռնարկած բանաստեղծներ եթէ մի գործ են կատարում, դա այն է, որ ժողովրդից սանդղում են եկեղեցուց»:

Սրանից 18 տարի առաջ՝ իմ «գործակալութեան օրով» ձեռնարկված բանաստեղծներն են՝ 1) Նորիւրում վախճանված Գարեգին քահ. Լուկասիան, և ցարդ քահանայագործող 2) Ներսէս քահ. Տէր-Կարապետեան և 3) Արսէն քահ. Բերքեման:

Նոյնի ա. ք. Գեղաբեկան

Խմբագիր-հրատարակիչ՝

ՀԱՄԱՐԱՋՈՒՄ ԱՌԱՔԵԼՆԱՆ

Дозволено военной цензурой.

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ԱՆԳՐԱԳՆԱՍԵԱՆ ԵՐԿՐՈՒՄ

(Երեւոյից թիֆլիսի մամուլով)

Թիֆլիսի ՄԵԿԼՈՒՄ

Բազու, № 6 արագ 11 ժ. 13 ր. առ.
» № 8 » լրաց. 3 ժ. 54 ր. ցեր.
» № 4 պատաստար 9 ժ. 28 ր. երեկ.
Բաթում, № 3 » 11 ժ. 03 ր. առ.
» № 9 մարդատար 10 ժ. 33 ր. երեկ.
Երևան և Ջուլֆա № 4 պատաստար 11 ժ. 03 ր. երեկ.

Սարկիս, գիւղարական

№ 316/631 մարդատար. 11 ժ. 43 ր. երեկ.

Թիֆլիս ՆԱՄՈՒՄ

Բազուից № 3 պատաստար 10 ժ. 08 ր. առ.
» № 7 արագ լրաց. 4 ժ. 12 ր. ցեր.
» № 5 » 8 ժ. 48 ր. երեկ.
Բաթումից № 10 մարդատար. 9 ժ. 52 ր. առ.
» № 4 պատաստար 8 ժ. 38 ր. երեկ.
Երևանից և Ջուլֆայից № 3 պատաստար 8 ժ. 10 ր. առ.

Սարկիս, գիւղարական

№ 648/299 մարդատար. 5 ժ. 13 ր. երեկ.

Թիֆլիս-Մշակ

Թիֆլիսից Մշակից № 61 9 ժ. 12 ր. առ.
» № 63 5 ժ. 4 ր. ցեր.
տոնիկին 2 ժ. 33 ր. ցեր.

Մշակից Թիֆլիսից № 62 (տոնիկին) 11 ժ. 3 ր. առ.

» № 64, 7 ժ. 20 ր. երեկ.

Թարիգան երկաթուղի

Ջուլֆայից Թարիգ 7 ժ. առաւ.

Թարիգից Ջուլֆա 11 ժ. 30 ր. առ.

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՄՆԱՌՐ ՀԻՄՆԵՆԱՆՈՑ ԲՈՂ. Բ. ՆԱՄԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 թ.

(Կապիտալ, Զբոսայգի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

» 606 »-ի եւ » 914 »-ի ներսրկում բժշկական խորհրդակցութեամբ՝ առ. 11—12 ժ.

Ա Ռ Ս Տ Ե Ն Ե Ր Ը

Ք. Ա. ՆԱՄԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վերաբուժական և վերականգնող (օթիկ) հիւանդանոց:

Ք. Գ. ՆԱՄԱՍԱՐԴԵԱՆ—9 կէտց—2 ժ. ներքին, Ղալիկ և երեկայոց հիւանդանոց և ծաղկահոս:

Մ. Շ. ՆԱՄԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. ակտիւ, կոնյորի և թիֆ հիւանդանոցներ:

Մ. Ն. ՆԱՄԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. կանանց հիւ. և վերաբուժական:

Մ. Ն. ՆԱՄԱՍԱՐԴԵԱՆ—6—7 ժ. կանանց հ. և վերաբուժական:

Ջմար 50 կ. 2 քառորդ երբ ձիւ: Համաժողովրդի (կեն ինչիւմ և օպերացիայի համար առանձին):

Հիւանդանոցի վերաբուժում

Բժշկապետ Բ. ՆԱՄԱՍԱՐԴԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Փնտրվում է

Նախագահի Գեղարու Երեւան, որ սրահից քանի ամիսներ առաջ գտնվում էր Ալեքսանդրօպօլսում և նրա հասցեն էր Ալեքսանդրօպօլսայ փ., Կենտր. Փոֆիկեանի մասնաճիւղում:

Յիշելով անունով ստացված է նամակ Ամերիկայից՝ «Մշակ» խմբագրութեան հասցեով:

30 3—3

Փնտրվում է

Նախագահի Գեղարու Երեւան, որ սրահից քանի ամիսներ առաջ գտնվում էր Ալեքսանդրօպօլսում և նրա հասցեն էր Ալեքսանդրօպօլսայ փ., Կենտր. Փոֆիկեանի մասնաճիւղում:

Յիշելով անունով ստացված է նամակ Ամերիկայից՝ «Մշակ» խմբագրութեան հասցեով:

30 3—3

Փնտրվում է

Նախագահի Գեղարու Երեւան, որ սրահից քանի ամիսներ առաջ գտնվում էր Ալեքսանդրօպօլսում և նրա հասցեն էր Ալեքսանդրօպօլսայ փ., Կենտր. Փոֆիկեանի մասնաճիւղում:

Յիշելով անունով ստացված է նամակ Ամերիկայից՝ «Մշակ» խմբագրութեան հասցեով:

30 3—3

Փնտրվում է

Նախագահի Գեղարու Երեւան, որ սրահից քանի ամիսներ առաջ գտնվում էր Ալեքսանդրօպօլսում և նրա հասցեն էր Ալեքսանդրօպօլսայ փ., Կենտր. Փոֆիկեանի մասնաճիւղում:

Յիշելով անունով ստացված է նամակ Ամերիկայից՝ «Մշակ» խմբագրութեան հասցեով:

30 3—3

Փնտրվում է

Նախագահի Գեղարու